

BEZTWORNY (5) *ai*

Tekst nie oznacza é oraz ó; e prawdopodobnie jasne (tak bez).

sg m N beztworny (1). ◇ [f A beztworną.] ◇ n [N beztworn(e).] ◇ G beztworn(e)go (1). ◇ pl N subst beztworn(e) (2). ◇ D beztwornym (1).

Sł stp, Cn brak, Linde bez cytatu.

1. Przewrotny, szeroki; luźny, wolny, swobodny, lekki (5) : Takież gdi pory (to iest dziurki w fkorze przez ktore pot wychadza) beftworne bywaią, tedy też y włofi przez nie grubfze przechodzą. *GlabGad A8.*

[W przeciwstawieniu: »ciasny ... beztworny«: Budowanie też obacz iákíe tám może być [...]: iefli wyfokie álbo fzerokie/ ciálne albo beftworne wyiechánie domowe. *Cresc 1571 17.*]

Szeregi: »beztworny i szyroki«: Bowiem kuri y drudzi ptaci maią w fzyi żyły ciałne, tak ich duch ruchaiący może fie w nich przez niektory czas zachować. Ale v człowieka fą żyły beftworne: y fzyrokie z ktorich duch takowy hnet wychadza *GlabGad D2.*

»subtylny a beztworny« (2): Bowiem duchom subtylnym á beftwornym potrzeba też mieyfthcza subtylnego á beftwornego gdzie by one były wolnieyfze ku fwey fprawie, ale człowiek ma w fobie duchi subtylne ktore chcą być wolne *GlabGad D5.*

2. Donośny, dźwięczny, wyrazisty, swobodnie się rozchodzący, jasny, pełny (1) :

Wyrażenie: »głos, [mowa] przewrotny[(-a)]« (1): Głos gładki y dobrze beztworny, zna[mionuje] człowieka opatrnego dowcipnego/ prawdziwe⁸⁰ á richło wierzącego *GlabGad O3v; [Cresc 1571 5].*

[Szereg: »beztworny a niechrapotliwy«: Zdrowość powietrza znác dawaią mieścá/ gdzie [...] ludzie bywaią zdrowi dobrze [...]: iefli też mowę maią beztworną á nie chrápotliwą: tymi znáki poznafz powietrze dobre. *Cresc 1571 5.*]

Synonim: **1.** *przewrotny, przewrotny, rozciągniony, szeroki; 2.* *głośny.*

Cf NIEPRZESTWORNY, **PRZESTWORNY**